

BIULETYN

KOŁA MIŁOŚNIKÓW DZIEJÓW GRUDZIĄDZA

KLUB „CENTRUM” SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

Rok VI:2008

Numer 21 (174)

Data odczytu: 11.6.2008

Data wydania: 11.6.2008

mgr Stanisław Poręba

735. spotkanie

NAUCZYCIEL, ARCHEOLOG I PISARZ
SIEGFRIED ANGER (1837-1911)
ORAZ JEGO ZWIĄZKI Z GRUDZIĄDZEM

Kronika życia i działalności Siegfrieda Otto Luis Angera (1837-1911)

- ur. 17 X 1837 r. w Tczewie, w rodzinie niemieckiej, ewangelickiego duchownego.
- ukończył Gimnazjum Miejskie w Tczewie (1859).
- studia teologiczne.- Halle (1859-1861) i Królewiec (1861-1862), dr teologii.
- nauczyciel domowy (1862-1863).
- zastępca nauczyciela Gimnazjum Miejskiego w Elblągu (XII 1863-X 1865).
- nauczyciel etatowy Gimnazjum Miejskiego w Elblągu (X 1865-1879?).
- członek Die Elbinger Altertumsgesellschaft. i archeolog, prowadził wykopaliska w Polu Nowomiejskim k. Elbląga.
- nauczyciel Gimnazjum Miejskiego w Grudziądzu (1879-1883).
- Nominacja na dyrektora Gimnazjum Miejskiego w Grudziądzu - 1 X 1883 r. (mieszkał przy Börgenstrasse 1).
- dyrektor Gimnazjum Miejskiego w Grudziądzu (1883 – IV 1904). Następnie emeryt.
- założyciel Die Greudenzer Altertumsgesellschaft (1883) [Grudziądzkie Towarzystwo Starożytności]. Od 1895 - prezes zarządu.
- prowadził jako archeolog: wykopaliska w Rządzu k. Grudziądza oraz w Grucznie i Topolnie (pow. Świecie).
- inicjator założenia Muzeum Miejskiego w Grudziądzu (współkierownik z dr Carlem Kaphahnem).
- zbiory zabytków m. in. z Rządza przekazał Muzeum Miejskiemu w Grudziądzu.
- był żonaty z Anną Neumann – Hartmann i miał 9-ro dzieci.
- zm. 19 XI 1911 r. w Grudziądzu
- jego córka Anne Anger (ur. 20 VI 1871, Elbląg – zm. ?), była nauczycielką w Goetheschule w Grudziądzu (1920-1921).

WSPÓLPRACOWNIK CZASOPISM:

- „Correspondenz Blätter die Deutsche Geschichte für Anthropologie”
- „Altpreussische Monatschrift”
- „Zeitschrift für Ethnologie”
- „Programm der Evangelischen Höheren Bürgerschule zu Graudenz”
- „Der Gesellige”

Ważniejsze publikacje:

- Die Gräberfelder zu Rondszen im Kreis Graudenz, Graudenz-Danzig 1890, 4⁰, s. IX, 70, mapa, 23 tabele i il. Wyd. Th. Berling. Druck G.. Röthe [Nadbitka: z „Zeitschrift für Ethnologie”, 1885. Seria: Abhandlungen

zur Landeskunde der Provinz Westpreussen, Heft 1].

- Rückblick auf die fünfundzwanzigjährige Tätigkeit der Graudenzener Altertums - Gesellschaft 1883-1908, Graudenz 1908. Druck von G. Jalkowski Akt.-Gesellschaft Graudenz, s. 18. Egz.: Zbiory E. Brzostowskiego, Grudziądz

Sztuki teatralne:

- Iphigénie in Delphes (1898). Wystawiona m.in. przez teatry w Grudziądzu i Świdnicy.
- Iphigénie in Mycènes (1900).
- Nausikaa (1900).

Literatura:

- Altpreussische Biographie, Königsberg 1941. Red. Ch. Krollmann, Bd. 1, s. 12-13.
- Adress-Buch der Stadt und Festung Graudenz.. Wyd. J. Gaebel's Buchhandlung, Graudenz 1889, s. [1].
- Toż samo... [Wyd. II], Graudenz 1895, s. [1], XXV.
- Estreicher J., Bibliografia polska XIX stulecia [Wyd. II], Kraków 1959, t. I, s. 134
- Finkiel L., Bibliografia historii polskiej, Warszawa 1956, t. 1, s. 594-595
- Łęga Wł., ks., Grudziądz. Dzieje i kultura, [Włocławek 1950], s. 61.
- Kostrzewski J., Dzieje polskich badań prehistorycznych, Poznań 1949, s. 86, 115.
- Pompecki B., Literaturgeschichte von Westpreussen, Danzig 1909, s. 163-164.
- Rzeszut M., Rzymski Grudziądz, „GAZETA POMORSKA” 2004, nr 271, s. 17.
- Sikorska - Nowacka B., Zarys 100-letniej historii Muzeum w Grudziądzu 1884 – 1984, „INFORMATOR MUZEUM W GRUDZIĄDZU” 1985, nr 2, s. 4-5.
- Wermke E., Bibliographie der Geschichte von Ost-Westpreussen, Königsberg 1933, s. 44, 79, 94, 99-100, 106-108, 626.
- Wykopaliska na polach dworskich pod Grudziądzem wyrobów brązowych, „PRZEGLĄD BIBLIOGRA - FICZNO-ARCHEOLOGICZNY”. [Warszawa] 1882, nr III
- Toż samo ... „GAZETA POLSKA” [Warszawa] 1882, nr 19.
- Informacje mgr Janusza Hinza, Grudziądz.

Budynek Evangelischen Höheren Bürgerschule w Grudziądzu, w której uczył dr S. Anger, obecnie I LO im. Bolesława Chrobrego

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisz, KMDG. Logo KMDG wykonał Grzegorz Rygielski.